

Çevrim ?çi Teknolojilere Yönelik Öz Yeterlik Alg?s? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). Çevrim ?çi Teknolojilere Yönelik Öz Yeterlik Alg?s? Ölçe?i. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18516>

Özet

Çevrim İçi Teknolojilere Yönelik Öz Yeterlik Algısı Ölçeği, bireylerin çeşitli çevrim içi teknolojileri ve İnternet tabanlı etkileşim araçlarını kullanma becerilerine dair sahip oldukları güven düzeyini ölçmek amacıyla uyarlanmış bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, özellikle eğitim bilimleri ve uzaktan öğrenme alanlarında, öğrencilerin ve kullanıcıların dijital ortamlardaki yeterlik algılarını belirlemek için tasarlanmıştır. Ölçeğin Türkçe adaptasyon ve geçerlik/güvenirlilik çalışmaları 2009 yılında gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Öz Yeterlik, Çevrim İçi Teknolojiler, Dijital Yeterlik, İnternet Becerileri, E-Zamanlı Etkileşim, Likert Ölçeği, Psikometrik Ölçek.

Yazarlar

Mehmet Barış Horzum, Ömer Çakır

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, bireylerin çevrim içi teknolojileri etkili bir şekilde kullanma yeteneklerine dair kişisel inançlarını, yani öz yeterlik algılarını değerlendirmektir. Ölçek, özellikle İnternet becerileri, e-zamanlı (senkron) ve e-zamansız (asenkron) iletişim araçları gibi çevrim içi öğrenme ve çalışma ortamlarında kritik rol oynayan spesifik alanlardaki güven düzeylerini saptamaya hedefler. Elde edilen veriler, eğitim tasarımlarını ve teknoloji entegrasyon süreçlerinin kullanıcı ihtiyaçlarına göre şekillendirilmesine yardımcı olur.

Yapı

Ölçek, Öz Yeterlik (Self-Efficacy) psikolojik yapısını ölçmektedir. Öz yeterlik, Albert Bandura tarafından geliştirilen Sosyal Bilişsel Teori'nin merkezi bir kavramdır ve bireyin belirli bir görevi veya eylemi başarıyla gerçekleştireme yeteneğine olan inancını ifade eder. Bu bağlamda, ölçek bireyin çevrim içi ortamlarda karşılaştığı görevleri (örneğin, dosya indirme, forum kullanma, çevrim içi toplantıya katılma) ne kadar başarılı bir şekilde yapabileceğine inandığını değerlendirir.

Yapılan analizler sonucunda ölçek, çevrim içi teknolojilerin farklı kullanım biçimlerini temsil eden dört ayrı faktör altında toplanmıştır: İnternet Becerileri, E-Zamanlı Etkileşim, E-Zamansız Etkileşim I ve E-Zamansız Etkileşim II. Bu alt boyutlar, dijital yeterliğin çok yönlü doğasını yansıtmaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliğini incelemek amacıyla hem Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) hem de Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. Bu analizler, ölçeğin teorik olarak öngörülen yapıyı istatistiksel olarak destekleyip desteklemediğini kontrol etmiştir.

Yapılan analizler sonucunda, ölçeğin toplamda dört faktörlü bir yapıya sahip olduğunu doğrulanmıştır. Bu dört faktörlü yapı, ölçek maddelerinin çevrim içi teknolojilere yönelik öz yeterliği farklı boyutlarda ölçtüğünü göstermekte ve ölçeğin yapısal geçerlik kanıtlarını sağlamaktadır.

Güvenirlilik

Ölçeğin iç tutarlılığını değerlendirmek için Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmıştır. Güvenirlilik çalışması sonucunda, ölçeğin genel iç tutarlılık katsayısı **.94** olarak bulunmuştur.

.94 değeri, ölçek maddelerinin birbiriyle yüksek düzeyde tutarlı olduğunu ve güvenilir bir ölçüm sağladığını göstermektedir. Bu yüksek Cronbach Alfa değeri, ölçeğin farklı uygulamalarda kararlı sonuçlar vereceği beklentisini desteklemektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal bileşenlerini belirlemek için uygulanan Faktör Analizi (hem AFA hem de DFA), Çevrim İçi Teknolojilere Yönelik Öz Yeterlik Algısı Ölçeği'nin dört ana faktörden oluştuğunu ortaya koymuştur. Bu faktörler ve bunlara ait madde sayıları şunlardır:

İnternet Becerileri: 9 madde. Bu faktör, temel İnternet navigasyonu ve bilgi edinme becerilerine yönelik öz yeterliği kapsar.

E? Zamanlı Etkileşim: 4 madde. Bu faktör, anlık mesajlaşma veya çevrim içi toplantılar gibi senkron iletişim araçlarının kullanmaya yönelik güveni ölçer.

E? Zamansız Etkileşim I: 9 madde. Bu faktör, forumlar veya e-posta gibi asenkron iletişim ve işbirliği araçlarının kullanmaya yönelik öz yeterliği ölçer.

E? zamansız Etkileşim II: 7 madde. Bu faktör, asenkron etkileşimin daha spesifik veya teknik yönlerine odaklanabilir.

Ölçek Yapısı

Ölçek Çeşidi: Uyarlama

Format: 4'lü Likert Ölçeği (Derecelendirme: 1=kendime hiç güvenmiyorum - 4= kendime çok güveniyorum)

Maddeler: Toplam 29 madde (9 + 4 + 9 + 7)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Üniversite öğrencileri veya çevrim içi teknolojileri aktif kullanan yetişkinler (Orijinal çalışmada genellikle üniversite öğrencileri kullanılmıştır).

Yaş Grubu: Belirtilmemiştir (Genellikle 18+).

Popülasyon Detayları: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması Türkiye'deki üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Ölçek Metodolojisi: Bireyin kendine yönelik algılanan yeterlik düzeyini belirleyen öz bildirim temelli bir ölçektir.

Anahtar Kelimeler

Öz Bildirim Ölçeği, Geçerlik, Güvenirlik, Cronbach Alfa, Dijital Okuryazarlık, Likert Ölçeği, Eğitim Teknolojileri.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Mehmet Barış Horzum

Yazar ORCID Tanımlayıcısı: Belirtilmemiştir

Kurum E-posta Adresleri: mhorzum@sakarya.edu.tr

Yazma Adresi: Sakarya Üniversitesi (Orijinal çalışma dönemindeki kurum bilgisi)

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçeğin orijinal geçerlik ve güvenilirlik çalışması 2009 yılında yayınlanmıştır. Ölçeğin kullanım için gerekli izinler genellikle sorumlu yazar olan Mehmet Barış Horzum ile iletişime geçilerek alınmalıdır. Ölçeğin akademik ve araştırma amaçlı kullanıma dair ücret bilgisi kaynakta belirtilmemiştir, ancak ticari olmayan kullanımlar için izin alınması tavsiye edilir.

Ölçeğin tam metni ve geçerlik/güvenirlik çalışması detayları, ilgili dergi makalesi aracılığıyla erişilebilir durumdadır. Ayrıca, ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [cevrin-ici-teknolojilere-yonelik-oz-yeterlik-algisi-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Horzum, M. B. ve Çakır, Ö. (2009). Çevrim İçi Teknolojilere Yönelik Öz-Yeterlik Algısı Ölçeği Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9(3), 1327-1356.

Makalenin tam metnine aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: kuyeb.com

Çevrim İçi Teknolojilere Yönelik Öz Yeterlik Algısı Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri, orijinal dillerinde ve hiçbir şekilde deşirtilmeden korunmalıdır.

İnternet Becerileri (9 m)

E? Zamanlı Etkileşim (4 m)

E? Zamansız Etkileşim I (9 m)

E? zamansız Etkileşim II (7 m)

ARABPSYCHOLOGY.COM